

Το κράτος δικαίου αποτελεί τον πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Πρέπει να το προστατεύσουμε

Η δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν τον πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι αξίες αυτές απειλούνται/ διακυβεύονται τα τελευταία χρόνια. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα απειλούνται. Σε πολλές χώρες οι ακροδεξιές αυταρχικές δυνάμεις κατάφεραν να επιτύχουν ανησυχητικά εκλογικά αποτελέσματα. Στην Πολωνία και την Ουγγαρία μάλιστα οι δυνάμεις αυτές εξασφάλισαν συμμετοχή στην κυβέρνηση.

Οι απειλές αυτές προς τη δημοκρατία αποκτούν διάφορες μορφές. Άλλοτε επιτίθενται στην ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος και άλλοτε στον περιορισμό των πολιτικών ελευθεριών, αλλά πολύ συχνά ακολουθούν ένα κοινό πρότυπο. Επιτίθενται σε μειονότητες, όπως στα ΛΟΑΤΙ+ άτομα και τις γυναίκες, με το πρόσχημα της δήθεν προστασίας των οικογενειακών αξιών, αφαιρώντας έτσι τα δικαιώματά τους για ελεύθερη βούληση και έκφραση. Ακολουθεί η ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος που κι αυτή επηρεάζεται δυσμενώς, η ελευθερία του τύπου και των άλλων μέσων μαζικής ενημέρωσης η οποία περιορίζεται ανησυχητικά, ακόμη και οι ακαδημαϊκοί και οι ΜΚΟ, τους οποίους το έργο παρεμποδίζεται διαρκώς. Ακόμη και η περιβαλλοντική διάσταση του κράτους δικαίου απειλείται, με αριθμό ρεκόρ παραβιάσεων της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος και τον περιορισμό της δυνατότητας των πολιτών να ελέγχουν και να διαμαρτύρονται για τις εθνικές περιβαλλοντικές πολιτικές. Επιπλέον, οι δεξιές δυνάμεις προσπαθούν να επαναπροσδιορίσουν το ρόλο του κράτος δικαίου με αυταρχικό τρόπο και προσπαθούν να το συσχετίσουν με την επιβολή της εκτελεστικής εξουσίας του κράτους. Παρόλο που είναι απαραίτητη για τη δημόσια υγεία, η καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19 έχει προάγει σημαντικούς - και σε ορισμένες χώρες περιττούς, αχρείαστους θα λέγαμε - περιορισμούς στα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών και κατ' επέκταση πλήγμα προς την έννοια του κράτος δικαίου. Σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, οι κυβερνήσεις έχουν κάνει κατάχρηση εξουσίας στον απαραίτητο μεν δύσκολο δε αγώνα κατά της πανδημίας COVID-19, με την εφαρμογή περιττών περιοριστικών μέτρων που αμφισβητούν βασικές πολιτικές ελευθερίες, με κάποια επιβαλλόμενα μέτρα επίσης να μην συνδέονται άμεσα με την προστασία της δημόσιας υγείας. Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, τα κυβερνητικά μέτρα δεν συζητήθηκαν επαρκώς στο κοινοβούλιο και μερικές φορές δεν βασίζονται αλλά παραβιάζουν ισχύοντες νόμους.

Το Ευρωπαϊκό Πράσινο Κόμμα επικρίνει έντονα αυτές τις εξελίξεις και καλεί, ιδίως αλλά όχι μόνο, τις Πολωνικές και Ουγγρικές κυβερνήσεις να σταματήσουν να παραβιάζουν το κράτος δικαίου, τη δημοκρατία και τα θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και την απόπειρά τους να ανατρέψουν τις τοπικές κυβερνήσεις και περαιτέρω προσπάθειες για κατάχρηση δημόσιου χρήματος. Ταυτόχρονα, υποστηρίζουμε το πολιτικό κίνημα που καταπολεμά/ εναντιώνεται σ' αυτές τις εξελίξεις και στεκόμαστε αλληλέγγυοι με όλους τους πολίτες που αντιστέκονται και αγωνίζονται για τη δημοκρατία και τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως στην Ουγγαρία και την Πολωνία. Για να οικοδομήσουμε πραγματικά ισχυρές δημοκρατικές κοινωνίες, πρέπει επίσης να προωθήσουμε την κοινωνική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να ανταποκριθούμε στην υπόσχεσή μας για πραγματικά κοινωνικά δικαιώματα και μια ουσιαστική, αποτελεσματική κοινωνική προστασία για τους ευρωπαίους πολίτες.

Το ΕΠΚ καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να συνεχίσουν και να εντείνουν τον αγώνα τους ενάντια σε αυτές τις τάσεις και να φέρουν εις πέρας την κατοχύρωση του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Πιο συγκεκριμένα, το ΕΠΚ:

- Καλεί το Συμβούλιο της ΕΕ να επιτύχει σημαντική πρόοδο όσον αφορά τις διεργασίες, σύμφωνα με το Άρθρο 7 (1), κατά της Ουγγαρίας και της Πολωνίας, καθώς αυτό αποτελεί το πιο ευρέως αποτελεσματικό εργαλείο που διατίθεται σήμερα σε επίπεδο ΕΕ, για την επιβολή κυρώσεων στα κράτη μέλη που παραβιάζουν τις αξίες της ΕΕ που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 της συνθήκης της ΕΕ.
- Καλεί τη δημιουργία/ θέσπιση ενός Μηχανισμού Υποστήριξης της ΕΕ για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Αυτή η περιεκτική προσέγγιση είναι απαραίτητη για να αντικατασταθεί το τρέχον συνονθύλευμα αναποτελεσματικών μέσων που κατατέμνονται σε διάφορους τομείς και που θα πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένες συστάσεις ανά χώρα για την προώθηση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης.
- Επιμένει στην ανάγκη υιοθέτησης ενός ισχυρού μηχανισμού εκ των προτέρων όρων αιρεσιμότητας για το κράτος δικαίου που θα εφαρμόζεται στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) και στο NextGenerationEU, συμπεριλαμβανομένου ιδίως του Ταμείου Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να διασφαλιστεί ότι τα χρήματα της ΕΕ δε δαπανώνται λανθασμένα από τους εχθρούς του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και ότι προστατεύονται τα δικαιώματα των τελικών παραληπτών και δικαιούχων που δεν είναι υπεύθυνοι για παραβιάσεις του κράτους δικαίου.
- Απαιτεί από την Πολωνία και την Ουγγαρία να τερματίσουν το μπλοκάρισμα της συμφωνίας που έχει συνάψει με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η οποία περιλαμβάνει τον μηχανισμό εκ των προτέρων όρων αιρεσιμότητας για το κράτος δικαίου και υπενθυμίζει ότι αυτός ο συμβιβασμός δεν μπορεί να αναθεωρηθεί. Υπογραμμίζει ότι το μπλοκάρισμα της συμφωνίας εμποδίζει εκατομμύρια πολίτες, ιδίως τους δικούς τους πολίτες, να λάβουν τα άκρως απαραίτητα κεφάλαια προκειμένου να διασφαλιστεί η ανάκαμψη από την παρούσα οικονομική κρίση.
- Καλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ να μην υποκύψουν στα βέτο της Ουγγρικής και Πολωνικής κυβέρνησης για την έγκριση του ΠΔΠ και του νέου Ταμείου Ανάκαμψης. Καλεί τη Γερμανική Προεδρία να παραμείνει σταθερή στη συμφωνία που συνήφθη με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και να μην υποχωρήσει στους εκβιασμούς που θα παρεμπόδιζαν τις αξίες της ΕΕ και την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη.

- Όταν εγκριθεί ο μηχανισμός του κράτους δικαίου, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τον αξιολογήσει πλήρως, λαμβάνοντας υπόψη ότι η έννοια του κράτους δικαίου πρέπει να γίνεται κατανοητή σε συνάρτηση με άλλες Ευρωπαϊκές αξίες.
- Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει πιο προληπτικό ρόλο στην υπεράσπιση του κράτους δικαίου και να ενεργήσει βάσει των πορισμάτων της ετήσιας έκθεσης, καθώς και να παρακολουθήσει και να ξεκινήσει διαδικασίες όταν τα επί παραβάσει κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ όσον αφορά το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα.
- Υποστηρίζει θεσμικές μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση του αδιεξόδου που δημιουργείται από τη μη διατήρηση της ομοφωνίας που απαιτούν οι διαδικασίες σύμφωνα με το άρθρο 7.
- Θα προωθήσει την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της Πολωνίας και της Ουγγαρίας, ιδίως το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, το δικαίωμα στην ενημέρωση και την ελευθερία της έκφρασης, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης και του πλουραλισμού, της ακαδημαϊκής ελευθερίας, της ελευθερίας του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι. Η χρηματοδότηση της ΕΕ για στήριξη της ανεξάρτητης δημοσιογραφίας πρέπει να αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό.
- Επιμένει στην καίρια σημασία της ορθής λειτουργίας του νομοθετικού και εκλογικού συστήματος και στη σημασία της διάκρισης των τριών εξουσιών και των συνταγματικών ελέγχων. Συγκεκριμένα, καλεί το Πολωνικό κοινοβούλιο και την Πολωνική κυβέρνηση να διασφαλίσουν τη δίκαιη και απρόσκοπτη λειτουργία του νομοθετικού και εκλογικού συστήματος της χώρας, καθώς επίσης την αμερόληπτη άσκηση των συνταγματικών εξουσιών σύμφωνα με τα πρότυπα του κράτους δικαίου.
- Απαιτεί την προσχώρηση όλων των εναπομένων κρατών μελών στην Εισαγγελία της ΕΕ και απαιτεί επίσης ότι η παραχώρηση νέων κονδυλίων από την ΕΕ προς αυτά θα πρέπει να εξαρτάται από την ένταξή τους στην Εισαγγελία, όπως επίσης και ότι η ίδια η ΕΕ εντάσσεται στην Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO) του Συμβουλίου της Ευρώπης και ότι εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως μέλος της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς, και ότι όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ προωθούν και εφαρμόζουν τις συστάσεις της GRECO και άλλων σχετικών διεθνών φορέων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Όποιος θέλει να επωφελείται από τα κονδύλια της ΕΕ, θα πρέπει τότε να αποδέχεται τους ελέγχους της ΕΕ κατά της διαφθοράς.
- Υποστηρίζει την κοινότητα ΛΟΑΤΙ στον αγώνα της για αποδοχή και καλεί την Πολωνική Κυβέρνηση να προστατεύει τα ΛΟΑΤΙ δικαιώματα στην Πολωνία. Καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει για να τερματιστεί την αυτο-ανακήρυξη ζωνών χωρίς ΛΟΑΤΙ πληθυσμό/ δικαιώματα στην Πολωνία.

- Καταδικάζει έντονα την υπονόμηση των δικαιωμάτων των γυναικών, ιδίως όσον αφορά τις συνεχιζόμενες προσπάθειες για κατάργηση βασικών πτυχών του νόμου περί αμβλώσεων στην Πολωνία και καλεί την ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης να αναγνωρίσουν το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε ασφαλή και νόμιμη άμβλωση και το δικαίωμα της σωματικής αυτονομίας ως θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα.
- Αναγνωρίζει το δικαίωμα των ΜΚΟ στην Πολωνία και την Ουγγαρία, καθώς και σε άλλες χώρες της ΕΕ, του να επιλέγονται τα έργα που καταθέτουν όπως επίσης και να χρηματοδοτούνται και να υποστηρίζονται απευθείας από τα θεσμικά όργανα και τα ταμεία της ΕΕ. Οποιαδήποτε απόπειρα των εθνικών κυβερνήσεων να ανακόψουν ευκαιρίες χρηματοδότησης πρέπει να απαγορεύεται, καθώς αυτή αποτελεί μέσο περιορισμού της ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών και της δημοκρατίας. Υποστηρίζει ένθερμα την έκκληση για άμεση χρηματοδότηση πόλεων, τοπικών αρχών και περιφερειών από την Επιτροπή της ΕΕ σε περιοχές όπου οι εθνικές κυβερνήσεις υπονομεύουν το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Αυτό θα βοηθούσε στην καταστολή της καταπάτησης των θεμελιωδών αξιών της ΕΕ από τις κυβερνήσεις, επιτρέποντας ταυτόχρονα στην ΕΕ να διασφαλίσει μια ζωή αξιοπρέπειας για όλους τους πολίτες εντός της ΕΕ.
- Υποστηρίζει τις προσπάθειες της κοινωνίας των πολιτών για την εφαρμογή του δικαιώματος ελεύθερης πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες που διατηρούνται από τις δημόσιες αρχές και της συμμετοχής στην προετοιμασία σχεδίων, προγραμμάτων, πολιτικών και νομοθεσιών που ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον, όπως αναφέρεται στη Σύμβαση του Aarhus. Ειδικά στην εποχή της κλιματικής αλλαγής, η εκμετάλλευση της φύσης δεν πρέπει να αποτελεί πηγή εισοδήματος για τα κράτη μέλη της ΕΕ. Πρέπει να σταματήσει η εφαρμογή ειδικών πράξεων και άλλων νομικών μέσων που περιορίζουν την επιρροή των πολιτών στη λήψη περιβαλλοντικών πολιτικών.
- Απαιτεί όπως ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ ισχύει και για τις ενέργειες των κρατών μελών και όπως οι πολίτες μπορούν να υπερασπίζονται τα θεμελιώδη δικαιώματά τους στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Αυτό θα δώσει τη δυνατότητα στην ΕΕ να ασκεί ένα ενεργό και αποτρεπτικό ρόλο στις περιοχές όπου παραβιάζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα.